

Ekonomické prověřování kartelů

„Economic screening of cartels“

Daniel Donath
Svatomartinská konference – 20 let českého
soutěžního práva
30. listopadu 2011

Osnova

- Úvod
- Přehled metod odhalování kartelů
- Porovnání průmyslových odvětví
- Analýza trhů
- Chování svědčící o zakázané dohodě
- Shrnutí
- Reference

Úvod

- **Kartelové dohody** (např. o cenách nebo rozdělení trhu) **omezují hospodářskou soutěž** a zákazníci z nich tedy nemají žádný užitek
- Z tohoto důvodu je boj proti kartelům jednou z hlavních priorit úřadů pro hospodářskou soutěž po celém světě
  - Pokyny Komise pro výpočet uložených pokut (2006)
  - Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut (2006)
- Boj proti kartelům lze rozdělit do třech fází:
  - **Odhalení** – Jak odhalit kartel?
  - **Stíhání** – Jakým způsobem lze dokázat explicitní koordinaci?
  - **Postihnutí** – Jak velká má být pokuta a náhrada způsobené škody?
- **Jakou roli hraje v těchto třech fázích ekonomie?**

Přehled metod odhalování kartelů

- Odhalování kartelů lze rozdělit na „reagující metody“ (např. Leniency program, stížnosti) a „aktivní metody“
- Ekonomické odhalování kartelů – identifikace průmyslových odvětví, ve kterých je **pravděpodobná existence kartelů**
  - Je chování společností konzistentní se zakázanou dohodou anebo se zdravou hospodářskou soutěží?
  - Je možné rozlišit mezi tichou koluzí a explicitním kartelem?
- Dvě základní metody ekonomického odhalování kartelů:
  - **Porovnání průmyslových odvětví („strukturální analýza“)**, jehož cílem je sestavení žebříčku odvětví podle pravděpodobnosti existence kartelu
  - **Analýza trhů („analýza jednání společností“)**, jejíž cílem je identifikace kartelů na určitém trhu

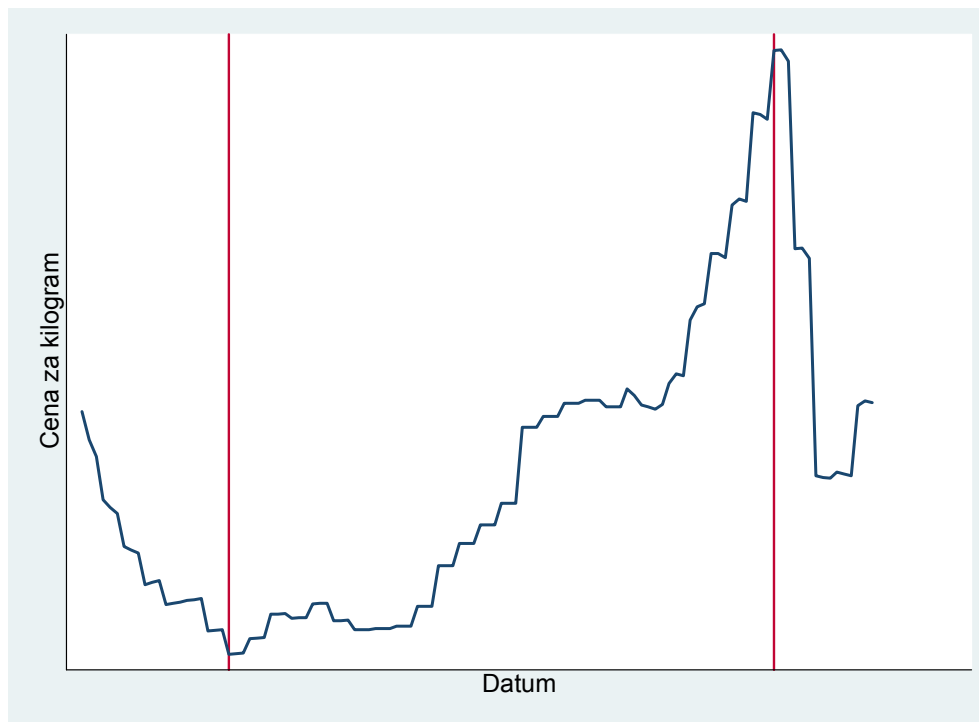

Porovnání průmyslových odvětví (strukturální analýza)

- Průmyslová odvětví jsou porovnána na základě **předem určených charakteristik** („struktury“) odvětví, např.:
  - Typ produktu (homogenní/diferenciovaný)
  - koncentrace (HHI, role dovozů)
  - dynamika odvětví (růst, frekvence odchodů/vstupů na trh)
- Každá charakteristika má **určitou váhu** ve „vzorci pravděpodobnosti kartelu“
- Je ovšem důležité si uvědomit, že:
  - **Ve většině** vysoce koncentrovaných průmyslových odvětvích s homogenními výrobky **nikdy nebyla žádná kartelová dohoda**
  - **Průmyslové odvětví** v mnoha případech **nedefinuje relevantní trh** (určený na základě substituce mezi výrobky)

Analýza trhů (analýza jednání společností)

- Přejechod od zdravé hospodářské soutěže na trhu k zakázané dohodě je klíčovým obdobím pro identifikaci kartelu, protože se obvykle vyznačuje **zlomem ve vývoji cen, tržních podílů** atd.

Chování svědčící o zakázané dohodě

- Pomalé zvýšení cen, kterému předcházela prudký propad cen
- Vyšší katalogové ceny a nižší variace cen mezi zákazníky
- Silný vztah mezi cenami společností a nízká variace ceny po dlouhé časové období
- Zvýšené ceny a nižší dovozy do „domácího prostředí“ soutěžitelů
- Velká stabilita tržních podílů po dlouhé časové období
- Tržní podíly společností, které jsou součástí větší skupiny, jsou stabilní po dlouhé časové období

Shrnutí

- Ekonomické odhalování kartelů – identifikace průmyslových odvětví, ve kterých je pravděpodobná existence kartelů, pomocí (i) porovnání průmyslových odvětví a (ii) analýzy trhů
- Ekonomická analýza dosud nehrála velkou roli při odhalování kartelů:
  - Sama o sobě **nemá dostatečnou průkazní hodnotu** před soudy
  - **Vysoká náročnost na sběr potřebných dat** na analýzu, což obvykle vyžaduje spolupráci potenciálních kartelistů
- Na druhou stranu **ekonomické analýza** může mít velkou úlohu jako **jeden z nástrojů boje proti kartelům**
  - Např. i když potenciální kartelisté mohou mít motivaci zničit důkazy, tak na druhou stranu mohou být tak vystrašeni dotazníkem, že využijí Leniency program a nahlásí kartel na úřady

---

Reference

- Joseph E. Harrington, Jr., *Behavioral Screening and Detection of Cartels*, EUIRSCAS/EU Competition Working Paper, Florence (2006).
- Ulrich Laitenberger & Kai Hüsichelrath, *The Adoption of Screening Tools by Competition Authorities*, CPI Antitrust Chronicle, September 2011 (2).

London

Tel +44 (0)20 7664 3700
Fax +44 (0)20 7664 3998
99 Bishopsgate
London EC2M 3XD
United Kingdom

Brussels

Tel +32 (0)2 627 1400
81 Avenue Louise
Brussels B-1050
Belgium

Paris

Tel +33 (0)1 70 38 52 78
27 Avenue de l'Opéra
75001 Paris
France

Washington, DC

Tel +01 202 662 3800
Fax +01 202 662 3910
1201 F Street N.W.
Washington, DC 20004-1229
USA

Děkuji.

www.crai.com/ecp

www.crai.com/competition

CRA Charles River
Associates